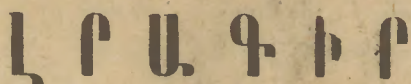

4 5 6 7 8

20 ասնդիւմ

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Բ Ա Ղ Ա Բ Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ВАРНА (България)

չեն տրուել

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Մուշի մէջ գեռ մէկիկ մէկիկ
սպանութիւններ կը պան, Սղերդի

Ծախաւ առ յապաւ տրեղերս.
կան համաձայնութիւն կը գոյանայ
մաս հասցնելու անկարող ընդուն
համար ռճրագործ վը որ կը կար-
ծէր թէ իրեն անպատրիժ մնալը ա
պահովուած է, իրթէ ինքն իրեն
Թոյադէր՝ ինչպէս ոմանք կը կաս.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Շար. ևախ. քիշէն եւ զերջ)

Այս պէկերն էին որ ամսնամեծ զըմ-
ուարու թիւններ հանեցին Աստրիոյ
տիրապետութեան զէմ. «Առջը օրհա-
սականք հօգորագոյն կոռւին» ըսեալ
է. այդ ըռնակալները կը տեսնէին որ
օտարը կուգայ իրենց ձեռքէն իրենց
հացն առնելու, յափշտակելու, կե-

Արդէն յայտնի է Սուլթան Համիտի հնարած համախառնութիւն կոչումը՝ «Կապուցեալ թիւեր», Սուլթանը փորձեր բարձր եւ շարունակ կ'ընէ Ալէքսիայի, Թուհուգի, Եգիպտոսի, Կովկասի, Հնդկաստանի, Չինաստանի, Պարսկաստանի, մէկ խօսքով բոլոր այն պատահի մէջ գտնուող մահմետականներ իր հովուական ցուպին տակ հաւաքելու իբր «Հաւատացեալներու Մայրֆա»։

Բայց Համիտ իր առաքեալները կ'ըզըզէ մասնաւորապէս այն երկիրներու մէջ որք ժամանակին իր տիրապետութեան տակ կ'ըզտնուէին․ եւ անոր համար Բօսնիա իր փրփոկանքն իր զիլաւոր կեդրոնը դարձուցեր էր․․․ Բօսնիացի մահմետականները բոլորովին Սուլթանի կողմը դարձան, սպասեցին որ Համիտ բան մը ընէ եւ լիբնիս պաշտէ Աւստրիոյ ճիւղանէն, առ յուսեցին, շատ սպասեցին, սպասելով «աչքերին մազ բուսաւ»։

Բայց բան մը չը պատահեցաւ․․․ Բօսնիացիները ճարահատալ ինքզինքնին երիտասարդ թուրքերու գիրքը հետեցին կարծելով որ իրօք այդպիսի ուսակցութիւն մը կայ եւ որը ներուէն իրենց երեսակայութեան, իսկեմք մտքին մեծ ահագին ուժ մը կ'ենեւէր, դարձեալ սկսան յուսալ, հաւատալ, սպասել, ահագին գուժարեւր հաւաքեցին եւ զրկեցին Բալքան, Ռոստոն եւ Ժընէվ և մէկ ջանի վաշտը ընդլայնեցին առանց կրթութեան, առանց գաղափարի, առանց բազմի սկսեր էին թիւթն հրատառակել․․․ այդ թիւթները կ'ընէին զատորէն Բօսնիա, կ'ըկարդացուէին, բայց որովհետեւ աւստրիական կրթութիւն ստացող Բօսնիացիներն այդ թիւթներուն մէջ միայն պարապուելն եւ ունայնութիւն տեսնել, միայն հայեցողքները եւ լուսանքները հետեան, միայն իրար չը բռնող նա-

խաղաղութիւններու հանդիպեցան, սկսան երկուստեք թուրքերու ինչ լինելն ալ հասկնալ, տեսան որ անոնցմէ ալ յոյս չը կայ... Գործակալութիւնս Բօսնիացիներու մի քանիսին այցելութիւնն ունեցաւ, որոնք իրենց ցաւերը պատմեցին եւ մեզ իմացուցին իրենց տատամսեալ վիճակը...

Բայց Աւստրիան այլեւս աչքը բացած է, տեսած է եւ կը տեսնայ եղած շարժումները եւ կողմէ մի անդամ ընդ միշտ անոնց առաջն առնել:

ՆԱԽԱ ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆԻՑ

ՂԱԶՈՒՆ, 29 Մայիս

Հարկ եմ համարում ծանուցանելու որ այս քանի օրում մեծ ուրախութիւն է ներշնչում Ղազուինի ժողովրդեան ուսուցողական ընկերութեան անդամներէն Գ. Պալտարանովի բարի ջանքերը, և առանց մանրամասնութեանց մտնելու խոստովանում ենք որ տեղւոյս սոյն նորահաստատ եւրոպական վարժարանը զուտ Գ. Տնօրէնի ջանքերը յառաջ բերին, նոյնպէս չէ կարելի մոռացութեան տալ որ տեղւոյս քիւրտ ազգաբնակչութեան պէտքը Ղեառ Նիզամ ինքնաբերաբար ցանկութեամբ մասնակցում է սոյն կրթական գործին, և ապացոյց իր յօժարութեան իր սեփական շէնքերից եւրոպացիներէն և միեւնոյն ժամանակ պատրաստակամութիւն է ունեցած բոլոր ուսումնարանական առարկաները հոգալու ձրիապէս:

Սոյն բարեգործական և կրթական նպատակին ծառայողները կազմուած են արդէն ճանապարհի ծառայութեան մէջ եղող յարգելի պաշտօնեաներից:

Պէտք է ասել որ այս հաստատութիւնը Պարսկաստանի և գըլ-

խաղաղաբար այժմ Ղազուինի համար Պարսկացի մտաւոր յառաջդիմութեան եւս նպաստաւոր ըլլալ սկսեց. անոր շնորհիւ տգիտութեան խաւարը հետզհետէ անհետանալու է Պարսկաստանէն:

Ուրեմն, մաղթում ենք ի սրտէ կատարեալ յաջողութիւն:

* * Տեղւոյս Պ. քաղաքապետը (Սալար-Է. Բըքէմ) օտար երկիրներ պաշտօնավարած ըլլալով, շատ քաղաքավար և արդարադատ անձնաւորութիւն մըն է: Ինք առանց խտրութիւն գնելու Հայ և Պարսիկ ազգաբնակչութիւնների մէջ արգարութեան աչքով է կառավարում: Իսկ այն ֆանատիկոս Մօլլաները և Սէյիտները որ մինչեւ հիմա իրենց դերը խաղացել են տգէտ ամբոխին մէջ, այժմ, Պատաւորի արդար խստութիւնից բերանները հողպել քաշուել են մի անկիւն, և կը խօսուի թէ Սէյիտ իպրահիմը եւս պիտի հեռացնէ քաղաքիցս, ինչպէս հեռացրեց Ճէմալին, որուն համար թագաժառանգ Շահ-Սալթանէն հրաման արձակած է Սպահան աքսորելու:

Պարսկաստանի համար մի նորութիւն ալ հաղորդեմ ձեզ. այս տեղ այն անձնաւորութիւնները որ 8-10 տարեկան տէր են, այս անգամ 500 կամ 800 թումաններով նուէրներ ղրկած են դատաւորին. սակայն բոլորովին յուսախաբ եղան, երբ դատաւորը անարգանքով քերականութեան կաշառքի այդ քսակները, պատուիրելով որ ամենաթեթեւ մի գեղծում գիւղատէրերի կողմից ծանր պատժի կենթարկէ:

Ղազուինի անասնաւ և անտաշ բնակչութիւնը կանոնաւոր ուղղութեան մէջ պահելու համար անհրաժեշտ էր այժմեան Քաղաքապետի ներկայութիւնը. բայց ցաւալի է որ, ինչպէս կիմանա՞ք, Շահը զինք աւելի բարձր պաշտօնի կը

կոչէ, որով Ղազուինի Հայերը զրկած պիտի ըլլայ անոր պաշտպանութենէն:

Գաւազ-Սերունի

ՆՈՐ ԿՐԿՆԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ ՄԵՆ ԱՆ

Հակառակ տեղւոյս մի քանի ազգայնոց ջանքերուն՝ այս անգամ Հարմարի մէջ տեղի ունեցաւ կրկնամուսնութիւն մը. ճիշդ անց եալները Նիքօրօի մէջ կատարուածին մէկ օրինակը:

Մշոյ Աւրան գիւղէն Մուշեղ Մանուկեան անուն ազգայինը, որ ամուսնացած է հայրենիքի մէջ, երկարատեան է վեր քաղաքս ապրելով պուլկար կնոյ մը հետ յարաբերութեան մէջ եղած է, և կըսուի թէ բաւական դրամ ծախսած է այդ կնոյ. վերջերս վաթսուէն ֆրանք ալ քաղաքիս պուլկար քահանաներէն Հայր Քրացովսքի տալ խոստացած է, զի. ինք պսակելու համար, Բայց յիշեալ քահանան, որ զարգացած և արթուն անձ մըն է, մեծածախ, յայտարարելով որ, Ս. Սինոգի վերջին հրահանգին համաձայն, մինչեւ որ Հայոց Պատրիարքարանէն կամ Մշոյ Առաջնորդարանէն աւտօնագիր մը չըլլայ, կարելի չէ պսակել:

Սակայն այս օրեր իմացանք որ յիշեալին մէկ քանի հայրենակիցները՝ որոնք կերելայ թէ միեւնոյն նպատակին կը ծառային, առանց խղճահարուելու Հարմարի պուլկար քահանան համոզելով պսակը կատարել տուած են:

Իսկ տեղւոյս Քրացովսքի քահանան այժմ կը խոստանայ այս ապօրէն ամուսնութիւնը Ս. Սինոգի միջոցաւ լուծել տալ. եթէ չորս անձինք իրենց ստորագրութեամբ յիշեալին ամուսնացած ըլլալը հաստատեն, Ուստի աներկբայ ենք որ

իրազեկ անձինք անտարբեր չը պիտի մնան այսպիսի կենսական խնդրոյ մը հանդէպ:

Սակայն այս տեսակ պարագաներու մէջ, մարդ չը կրնար իր զարդով զսպել՝ մանաւանդ երբ մտածէ թէ՛ քանի՛ քանի՛ երիտասարդներ տակաւին իրենց կենաց ամենէն անուշ օրերուն մէջ, հայրենեաց ցաւերով տոջորուած՝ աշխարհի ամեն վայելք, ամեն հաճոյք առաւելուր կոխելով՝ իրենց պատուական անձերը սուրբ Գործին նուիրեցին. մինչդեռ ասդին Հայաստանի ողբալի կացութեան աւելի մօտէն տեղեակ և հոն գործուած նախճիրներուն թերեւս ականատես՝ Հայաստանցի եղբայրներէն ոմանք, արտասահմանի հեշտանքներէն արքշիւ կը մօռնան իրենց հայրենի յարկը, իրենց սիրելիները և երեմն ալ իրենց Ազգութիւնը:

Իրումաղ

Խոստովա, 1 Յուլիս

ՆՕԹԱՏԵՏՐԷՍ

ՀԱԶԱՐԱՊԵՏԸ

Չեմ գիտեր ինչ հով էր փչեց խելքիս այդ սրճարանը մտնալու. բայց ինչ որ ալ ըլլայ վերջապէս բարեբար հով մըն էր այդ «որ չը գնաց, սրտէս ի բաց» վասն զի անա՛յսօրուան այդ հովին առթած մէկ գիպտածի տպաւորութեան տակ կը ձեռնարկեմ նօթատետր մը սկսել օրմէ երբեմն քաղուածներ ընելով կրնամ օգտակար ըլլալ Խաւունքի ընթերցողներուն եւ մեր բանասէրներուն, յաճախելի մատակարարելով անոնց ուսումնասիրութեան ամենանոր նիւթի ժամանակակից իրական կեանքէն առնուած:

Ճիշդ թէ ինչ պատահեցաւ: Սրճարանին դռնէն ներս մտայ ուր շատ մը մարդիկ նստած էին ու թղթախաղով, կամ լազախաղով խօսքեր» ընելով, կամ նախ խաղալով

ճառաւ պէտք չէ որ կասկածին: Դուք դարձեալ տեղդ գնա՛ւ: Հանգիստ եղի՛ր: Վաղը կրնանք ազատօրէն խօսիլ:

ԱՌԱՋԱԳԱՊԵՏ ԵՒ ՎԱՆԱԿԱՆ

Լազիստանի ժողովուրդն ու սեպանեւ լեռներու մէջ վանական գիշեր մըն ալ անցուց առաջակապտեաներուն քով: Ամենակալ Աստուած, կը մըրմըջեր վանական ինքնիրեն: Ո՛հ, դուք առաջնորդեցիք զիս այս զարհուրելի լեռներու մէջ, որպէս զի հողւոյս հետ կապուած ընտանիքի մը միակ յոյսը, միակ ապաւէնն եղող մարդը գտնեմ... Այսպէս դուք մըրմըջներու մէջ թաղուած էր, երբ ետին դարցաւ ու տեսաւ որ առաջակապտեան խորին կըսկիծով մը կեցած զինքը կը գիտէր ու չէր համարձակել կարծես բառ մը խօսելու:

Ի՛նչ, մէկ օրուան մէջ որչափ փոխուած էր այդ հսկայ մարդը, Բարձր հասակը կքեր էր, արեւէն ժողոված կերպարանքը տոգոններ էր, պայծառ ու անվեհեր կերպարանքը մթնոցեր ու

Ա. ՇԵՏԱՆԵԱՆ (27)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

ԽԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԽՈՐՀՐԴԱԹՐ ԳԱՂՏՆԵԻՔԸ

Առաջակապտեան չկրցաւ արցունքը զսպել: Հոգին լեցուած էր ու հանդուրժելու ոյժ չուէր: Ուստի խորունկ հառաջանք մը քաշելով, ըսաւ. — Մտիկ ըրէ՛ ինձի. ահա՛ վերը՝ Աստուած, վարը՛ ես եւ դուք ենք այս տեղ: Պէտք է երգել ընես որ դաւաճան մը չի պիտի ըլլաս իմ կեանքիս դէմ եւ երգուէ՛ր յետոյ՝ ամէն բան ճշմարտութեամբ պիտի յայտնես կընդունիս:

— Կընդունիմ, պատասխանեց վանական:

- Պատուո՞յդ վրայ:
- Պատուոյս վրայ:
- Աստուծո՞յդ վրայ:

- Աստուծոյս վրայ:
- Խիստ լա՛ւ, գիտցիր որ ես Հայ եմ...
- Հա՞յ էք, բացապահչից վանական:
- Այո Հայ եմ, շարունակեց առաջակապտեան՝ այս անգամ հայերէն լեզուով:
- Աստուած իմ... մըրմըջ վանական: Դուք հայ ըլլա՞ք...
- Միեւնոյն ատեն քու բարեկամիդ որդին ու այս դաշտինդ տէրն եմ թոթովեց առաջակապտեան՝ խղիւղելու մօտ ձայնով մը:
- Դո՛ւք... դո՛ւք... գոչեց վանական խելայեղ ձայնով մը:
- Այո... ես ներսէս Արծրունի եմ, ու այս դաշտին դարաւոր յիշատակներով կապուած է մեր տոհմային պատմութեանը հետ զոր պիտի յայտնեմ քեզի, եթէ ըսես ճշմարտութիւնը... ըսել կուզեմ որ խոստովանիս ինձի թէ՛ իրա՛ւ իմ հայրս նուիրեց այս դաշտին...
- Ի՛նչն որ բարեկամիս որդին էք, կըսեմ թէ աղջկիդ նուիրեց զայն ինձի՛ իր սիրոյն փոխարէնը, մըրմըջ վանական:

- Ծշմարտութիւն է այդ, հարցուց առաջակապտեան:
- Ծշմարտութիւն է:
- Կի՛նս մեռած է, անանկ չէ՞:
- Այո՛, վերջերս մեռաւ:
- Առաջակապտեան խոր հառաջանք մը քաշեց:
- Բայց դուք ինչպէ՞ս եղած է որ այս զարհուրելի կեանքին մէջ նետուած էք, հարցուց վանական:
- Ասոր պատմութիւնը շատ երկար է, առարկեց առաջակապտեան ու ծոցաւ վանականին ճակատը հարկուեց:
- Միայն թէ յայտնէ՛ ինձի քու անունդ եւ ով ըլլալդ:
- Անունս վանական է:
- Վանական:
- Այո՛:
- Աղջկիս գիտե՞ իմ առաջակ ըլլալս:
- Ո՛չ:
- Հա՛յրս:
- Ան ալ չի գիտեր:
- Է՛հ, բաւական է: Հիմա՛կ աս կից քեզ ազատելու ճարը պիտի մըտածեմ: որովհետեւ ընկերներս քուրտ են եւ կը հաւատան թէ նշանաւոր պէկի մը զաւակն եմ եւս: Այդ պատ-

կամ յօրանջելով կը զուարճանային ու ժամանակ կանցնէին: Սրճարանայեւոր — ալեհեր մարդ մը, որուն գագաթը զօրկ էր ալեհերութեան այդ պատիւէն — բարձր հասակով, խիստ մեծ ու երկայն պիւրկրով ու վերջապէս իր խոշոր կերպարանքով պատկանաւոր ազդող մէկուն մը հետ կը խօսէր, այսինքն մէկուն մը կը խօսէր, որովհետեւ այս մէկը լուռ մտիկ կընէր զայն:

Այդ միջոցին ուրիշ մէկը Հայաստանցիի զուարթ ժպիտը երեսին սրբաբանէն ներս մտաւ զոր տեսնելուն զփոքր ու ճիւղիկ նման ըստ մը անցաւ սրճարանայեւորին երեսէն:

— Մեզի երկու սուրճ բեր ըսաւ նարտ խաղացողներէն մէկը: Սրճարանայեւոր քանի մը քայլ անդին գնաց սուրճը եփելու համար:

Այն ատեն նորեկը տեսնելով նստող խոշոր պիւրկրով մարդը մտնեցաւ ու — Բարեկուն, Մկրտիչ եղբայր, ըսաւ մտքմտութեամբ անոր ձեռքը սեղմելով:

— Աստու ըստին Վահրամ աղբար, կանխեց սրճարանայեւորը:

— Աստու ըստին, պատասխանեց Մկրտիչ եղբայրը:

— Է՞, ի՞նչպէս էք նայինք, Մկրտիչ եղբայր, ըսաւ նորեկը:

— Ազնի է, ըսաւ սրճարանայեւորը: Այս խօսքին վրայ Մկրտիչ եղբայրը, երեսի հարկ չը տեսաւ անգամ մըն ալ ինք, աղէկ եմ, ըսելու:

— Պարոն Բէլ, ըսաւ նորեկը, այս անգամ սրճարանայեւորին ուղղելով խօսքը. մեզի երկու սուրճ բեր:

— Շնորհակալ է, մարդը հիմայ խմեց:

— Բեզի ի՞նչ, եղբայր, զուր սուրճերը բեր:

— Շնորհակալ է ըսինք ա՛, պէտք պար, խմեց մարդը: Անանկ չէ՞ Մկրտիչ եղբայր:

— Այո՛, խմեց:

Վահրամ եղբայրը Մկրտիչ եղբոր այս պատասխանին վրայ սուրճ խմեցողներէն մէկը թողնելով սկսաւ անոր հետ մտնական խօսակցութիւն մը, զոր ընդհատեց սրճարանայեւոր պարոն Բէլը, որ իր գործը անմիջապէս աւարտելով Դիօշակ թերթի մէկ թիւը ձեռքը՝ մտնեցաւ անոնց ու մեծ պիւրկրով մարդուն՝ այսինքն Մկրտիչ եղբոր սկսաւ պատմել թերթին մէջ

գտնուող պատկերներու մասին: Այս պատմութիւնը բաւական երկար տեւեց այնպէս որ Վահրամ եղբայրը վերջապէս ձանձրանալով ու զեց փոխել խօսակցութեան ընթացքը:

— Մկրտիչ եղբայր, ըսաւ դիմացինին դառնալով եւ իր կարգին ինքն ալ անգիտանալով սրճարանայեւորին գոյութիւնը, մէկտեղ հետս տուն կուգա՞ք:

— Յոգնած է մարդը, պատասխանեց սրճարանայեւորը:

— Հա՞, Մկրտիչ եղբայր:

— Յոգնած է մարդը պէտք պար, առտուընէ մինչեւ հի կը պտտոցունեն կոր:

Վահրամ եղբայրը ա՛յն համբերութիւնը հատած ոտքի ելաւ եւ սկսաւ պոռալ:

— Բարեկամ ես աս մարդը բռնութեամբ առնելու չեկայ այլ աղէկութեամբ առնելու եկայ: Ինչո՞ւ չէք ձգեր մարդուն հետ քիչ մը տեսնուելու: «Պարոն» ըսաւ սրճարանայեւորը այնպիսի պաշտօնական ձեւով մը որ ամէն ոք իր ուշադրութիւնը անոր դարձուց: Ուստի մը ճանձնի որ խմուած սուրճաւաթի մը մէջ խնձոյքի էին, անմիջապէս վեր բարձրացան եւ իրար հրձակելով վաւարին եզերքը շարուելով սկսան դիտել զայն:

— Պարոն, այս մարդը Դանիակցութեան զինուոր մըն է, կուսակցութիւնը ինձի յանձնած է զայն, հետեւաբար չեմ կրնար զայն մինակ թողնուլ քեզի հետ գալու համար:

— Դուն չեմ թողուր: Այս մարդը զինուոր մըն է, Կոնստանտնուպոլսէն է, Կոնստանտնուպոլսէն է, Կոնստանտնուպոլսէն է, Կոնստանտնուպոլսէն է:

— Պարոն, ըսաւ Բէլը հետզհետէ աւելի բորբոքելով. հազարապետ մըն է դիմացինը:

Այս խօսքը լսելուն պէս վաւարին վրայէն զայն դիտող ճանձնի անմիջապէս թռաւ ու հազարապետին ճաղատ գլխուն մօտենալով, իրենց հպատակութիւնն ու յարգանքները յայտնեցին: Հազարապետը ամէնքին ալ շնորհակալութիւն յայտնեց ճանձնի աւելի մէկ մօտենալուն ձեռքը ճակտին տանելով:

Անմիջապէս դուրս նետեցի ինքը զինքը: Տուն եկալ ու նոթատետրս սկսայ:

Մեղու

Ռուսուզ, 23 Մայիս

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հնչակի վերջին թիւին ճակատը կը կարգանք հետեւեալ յայտարարութիւնը.

Պաշտօնակալն Յայտարարութիւն

«Պաշտօնակալն կը յայտարարենք, թէ Հնչակեան երկու հատուածներու նախկին կեդրոնները վերջնականապէս դադարած են գոյութիւն ունենալէ, և ամբողջ կուսակցութեան քուէքով, ընտրուած է Հնչակեան կուսակցութեան միակ կեդրոնական վարչութիւնը, որ իր պաշտօնին գլուխը անցած՝ կը վարէ արդէն կուսակցութեան գործերը»:

— Յրանալի երեսփոխաններէն Մ. Տէրի Գօշէնի, կոմս Ալպէր տը Միւնի, Յրանսի տը Բրէսսէնէի, Ռայպէրթիի Գիմուիի վրայ, արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլ գասէ՝ իր խոստումին համեմատ՝ Մուշ զրկած է հիւպատոսական գործակալ մը, որ արդէն հասած է իր պաշտօնատեղին:

Բիւր Արմէնիա այս լուրը հաղորդելով կը յաւելու.

«Կը կարծենք գիտնալ թէ, միւս կողմէ, արտաքին գործոց նախարարը ուշած է հիւպատոսական գործակալներու թիւը աւելցնել Ասիական Թուրքիոյ մէջ, մասնաւորապէս այն երկրին մէջ որ Ալէքսանդրէթի ծոցին, Տիգրանակերտի, Կարսի ու Տրապիզոնի մէջ տեղը գտնուի, այսինքն Մեծ և Փոքր Հայաստանի մէջ, Քիւթմայի երկրին մէջ Յրանսեան ունի հիւպատոս մը Տրապիզոն, փոխհիւպատոսներ Ալէքսանդրէթի, Էնկիւրի, Մարաշ, Մերսին, հիւպատոսական գործակալներ Եղեւսիա, Սասուն, Վան, Ռուսական կուսակցութիւնն որոշած ըլլալով է հետեւի Յրանսական կառավարութեան օրինակին»:

— Տեղւոյս աղջկանց կրթարանի ամսվերջի հրապարակային հարցաքննութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ երեքշաբթի (Յուլիս 9) և պիտի վերջանան հետեւեալ երկուշաբթի (Յուլիս 15).

— Այցեալ հինգշաբթի իրիկուն երեք հայեր Օնիկ, Սեպուհ և Լեւոն, Պոլսոյ Բանկայթի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին մտնելով՝ պոչցեր են սրբատուփ, մասնատուփ, միւսօնի անօթ, գաւազան և արծաթ սպասներ: Գողիւր ձերբակալուած ըլլալով կը քննուին:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱԼ ԱԶԳ

Հոգաբարձութիւնն կը փութայ ծանուցանել Արգոյ ազգայնաց թէ Ազգային վարժարանաց ամսվերջի հանգէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակէ, 7 Յուլիս, ի ժամ 2. Ի սրահ Սանդրալ:

Հանդէսին պիտի մասնակցին Օր. Լեւոն Ամիրխանեանց դաշնակի վրայ նուագելով և նորակազմ երգեցիկ խումբը:

(Կնի՛ք)

Վառնա, 5 Յուլիս 1902

ԻՐԱՆԻԱՆԻՔԻ ՊԱՏԱՐԱՆՆԵՐԸ

Ղազվիճ Տ. Գ. Ս. — Ձեր թերթերը կանոնաւորապէս ղրկուած են ու կը ղրկուին:

Պարսկաստանէ բաժնեգին ղրկելու եթէ ուրիշ միջոցներ կը պակսին, կրնաք ուսակալն թղթագրամ ղրկել նամակի ծոցով. միայն ապահովութեան համար հարկ է արժէքը թղթատան յայտարարել, այսինքն վսիկոնսիֆառէ ընել:

— Պատ. Ամիրխանեանց. — Տ. ձանկրեանի խնդրը լուսաբանող ձեր ղրկութիւնը տեղոյ աւելութեան պատճառաւ յաջորդ թիւին յետաձգեցինք:

— Ա. Շ. Պուրնէշ. — Նոյնպէս յաջորդին:

զթալի ստուերով մը պատեր էր, աչքը բոլորովին արիւն խռիւ էր. մէկ խօսքով, այդ առիւծի կորովն ունեցող աւազակապետը չախչախուած էր, ընկճուած էր՝ բառին լուսանդակ նշանակութեամբ:

— Վանակա՛ն... հառաչեց աւազակապետը մորմոքայից ձայնով մը: Բոլոր ընկերներս հեռացուցի: Այսօր մինչեւ արեւմտի ազատ ենք ու կըրնանք խօսիլ:

Ո՛ւր գացին որ... նկատել տուաւ Վանակա՛ն:

— Շատ հեռունեք... յարեց աւազակապետը: Հետեւաբար պիտի կրնամ պատմել քեզի թէ ինչպէ՞ս եղած է որ այս լեռներու մէջ ինչպէ՞ս եմ, թէ ի՞նչ պէս եղած է որ այս զարհուրելի կեանքին մէջ նետուած եմ տանի եւ չորս տարիներէ ի վեր... Պիտի պատմե՛մ... որ երբոր աղջկանս մօտ երթաւ, ըսես թէ հայրդ յանցաւոր մը չէ, հայրդ աճապար մը չէ, հայրդ գող եւ անբարոյ մը չէ: Ա՛յ, թո՛ղ իմանայ ձերունի հայրս, թո՛ղ իմանայ... Ու չի կրցաւ իր խօսքը շարունակել: Աւազակապետը պահ մը զոգողաց մարդու մը պէս որ կախաղանին կը

մօտենայ սոսկումով մը, աչքերը դառնարցունքով մը լեցուց ու ըսաւ.

— Թերեւս իմացած ես որ տանի եւ վեց տարիներէ ի վեր հեռացած եմ իմ ընտանեկան յարկէս: Հազիւ թէ մէկ տարուան ամուսնացած էի, երբ ստիպուեցայ պանդխտութեան գիմել: Բա՛ն ժամանաւ գիշերը կնոջս տուի այդ դաշտը, իբրեւ ամենաթանկագին յիշատակ մը: Այդ դաշտը, որուն վրայ քանդակուած տեսար իմ անունս ու մականունս, մօր տոհմին վերջին յիշատակն է: Երբ առաջին անգամ իմ ղաւակը կը ծնի մեր տունին մէջ, հայրը զայն պարտաւոր է մանկան խաձաբուրին հետ եկեղեցին տանի ու՝ կնքուած պահուն՝ դաշտը բանալով անոր կործարելու վրայ դէ՛: Եւ ուրիշ հետեւ գիտէի թէ կրնա յղի էր, անոր տունը ու ըսի՝ «Խոստում մը մի գրծեր... պատեղ անարատ պահէ՛, ինչպէ՛ս անարատ է այս դաշտը»: Պանտխտութեան մէջ երկու տարի մնացի: Գործս այնքան յաջող գնաց որ բաւական դրամ կրցայ շահիլ ու հայրենիքը վերադառնալու որոշումս տալ: Բայց սրտակից ու անկեղծ բարեկամ մը ունէի որ իմ հայրենակիցս

էր: Ուզեցի սպասել որ ան ալ վերադառնար: Բարեկամս կին մը, մանկամարդ աղջիկ մը ու փոքրիկ մանուկ մը ունէր: Ասի մը ետքը ճամբայ ելանք: Երբ հասանք այս լեռներու մէջ, ահա՛ աւազակներու խումբ մը մօր գէմն ելաւ ու սկսաւ կողոպտել մեզ: Ասիկա բաւական չէր... աւազակները բարեկամս կինն ու աղջիկն ալ յափշտակեցին: Գիշեր էր. ի՞նչ կրնայինք ընել: Կարաւանն արդէն հեռացած էր: Բարեկամս չի կրցաւ բաժնուիլ... վճեց աւազակներու ետեւէն երթալ, աչքն առնելով իր մահը: Ի՞նչ ընէի ես... ա՛յ, անոր վիճակը տեսնելով չի կրցայ առարկել, այլ ըսի իրեն. «Միտախ կերթա՛նք... եւ եթէ մեռնի հարկ ըլլայ, միտախ կը մօնինք»: Ամբողջ գիշերը թափառեցանք բայց աւազակները բոլորովին անհետացեր էին: Երկու օր վերջը չորս հոգի մեր գէմն ելան լեռան մը մէջ: Բարեկամս ճանչցաւ... ասոնք իր թշնամիները էին: Վեց հարուածով մը անոնց երկուքը սպաննուց... Ու այդ կողմին մէջ ինքն ալ ինկաւ... մահուան վայրկեանին ըսաւ ինք. «Ներսէ՛ս, բարեկամս, իմ վրէժս

դուն լուծէ... մնաս-բարո՛ւ: Թշուառ բարեկամս անշունչ մարմին վրայ ինչ կայ ու երդում ըրի որ անոր վրէժը չի լուծած, անոր կինն ու մանկամարդ աղջիկը չի գտած՝ չի բաժնուիլ այս լեռներէն: Եւ որովհետեւ աղէկ քուրտներէն գիտէի, յաջորդեցայ Համզա-պէկ կոչուած քուրտ աւազակին խումբը գտնելու անոր մէջ մտնել: Տարի մը չափ լեռներու մէջ թափառեցայ: Համզա-պէկէն իմացի էի որ ուրիշ խումբ մըն ալ կար, որուն գէմ խիստ հակառակութիւն մը ունէր եւ եթէ կարենար անոր խմբապետին ո՛ւր ըլլալն իմանալ, չի պիտի սպասէր: Ասիկա մեծ յոյս մըն էր ինձի համար վրէժս լուծելու: Երկրորդ տարին, այս կողմերէն անցանք Պուլաւը կոչուած գաւառը: Հո՛ն, քուրտ գեղէ մը պաշար առնելու ժամանակ, փողոցին մէջ հանդիպեցայ կնոջ մը, աղէկ զիտեցի ու ճանչցայ... ասիկա քուրտկամս կինն էր: Գաղտնի կերպով մը ընկերներէս բաժնուեցայ ու այդ կնոջը մօտենալով.

(Շարունակելի)

ԵՐՄԵՆԻՍՏԱՆ ՄԵՍԵԼԵՍԻ

Պրուքսէլտէ նէշր օլընան Էնտէ-
քաւնտան Պէշր նամ մէնֆաթթե-
րեսթ չըֆոր կազմէթսը՝ էօթէ-
տէն պէրու Էրմէնի ֆէլաքէթլէ-
րինէ պիր նէվ մէսէրէթ պէյան
իթմիշ վէ գըրկընլարըն մէսու-
լիյէթի միլլէթտաշարըմըղա համ
իթմէյէ շալըշմըշ վէ պու Եօլլէ
Սուլթանին պախշիշ վէ րըշվա-
թընա նախի օլմուշ օլտըղը կիպի,
պու տէֆա տախի՝ Պրուքսէլտէ
թէճէկմիւ օլընաճագ էրմէնիքէր-
վէրան գօնկընսինի սէմէրէսիգ
պըրազմագ վէ էֆըքարը ումումի
պուլանտըրմագ մագսէտի իլէ իքի
Էնէնի վէ ուզուն պէնտլէր նէշր իթ-
միշ տիր:

Մէշքիւր կազմէթանըն էրմէնի
մէսէլէսի ալէյհինէ Եազարըն սօն
պէնտի տիւն թէսատիֆէն թէտ-
գըղը նազարտան կէշիրտիւմ
պէնտի մէշքիւր պու տէֆա տէ
պիւթիւն պիւթիւնէ «կէնճ թիւրք»
վէ Եախօտ Ալմէտ իրզա գօգ-
մագտա տըր (*): Եանի գըրկըն-
լարըն մէսուլիյէթի էրմէնիքէրէ
համ իթմէլէ պէրապէր հիւքիւ-
մէթի հազըրէնին իսլահաթա
միւհթաճ օլտըղըն իթիւրաֆ ի-
տէյօր: Ֆագաթ պու իսլա-
հաթ Եալընը Գանունը Էսասինին
(Սահմանադրութիւն) իճրասը իլէ
օլապիլէճէկինի կէօսթէրէքէ, էր-
մէնի վիլայէթլէրի իշիւն խուսուսի
իսլահաթ վէ իթիւրապաթ իտտա-
սընտա պուլընմագ ֆաիտէսիգ օլ-
տըղընը հիւքմ իթմիշ տիր: Էն-
տէքաւնտան քէնտի շու պաթըլ
հիւքմիւնէ Էսաս օլարագ՝ էրմէ-
նիքէրին էրմէնիստանտա էքսէրի-
յէթ թէշքիլ իթմէմէսինի սէօլլէ-
միշ տիր: Վէլէվթի էրմէնիստանտա
էքսէրիյէթ ֆիւրտլէրտէ օլտուն,
պիր էյալէթին լուարէսի իշիւն
Եալընը էքսէրիյէթի նուֆուսէ
պազըլմալուպ, տիրայէթ, մէհա-
րէթ, ախլագ, սէլահ վէ մէտէնի-
յէթէ տախի պագըրըն օլտըղընը
պու հէրիֆլէր տահա տէրք ու
ֆարգ իթմէմիշլէր մի: Էրմէնիս-
տանտա պու խասսէլէրէ հայիգ օ-
լան էրմէնիքէրտէն մաստա հանկը
միլլէթ պուլըննըյօր: Էկէր պու
ինսանիյէթ խասսալէրինի պէրթա-
րաֆ իտուպտէ Եալընը հայվա-
նիյէթ նուֆուսէն պագըրմագ լա-

(*) Սուլթան Համիտին ալօղաթը օ-
լան մէշքիւր կազմէթու պու տէֆա Ահ-
մէտ Րիզա բարթիսինին ալօղաթը-
ղընը տէրէօտէ իթմիշ տիր: շու հէր
իքիսինին պիր ալօղաթ ինթիսապ
իթմիշ օլմալարը՝ պիգիմ խալը վագըթ-
տան պէրու օլան չիւրէմիգի գահիւրէ
չըգարմըն օլտու, Եանի Ահմէտ Րիզա
վէ իէֆէգասը Սուլթան Համիտին ա-
ճէնթլէրի օլտըղը թէպէյիւն իթմիշ
տէմէք տիր: Տիւշիւնիւնիգ, իքի խա-
սիսին պիր ալօղաթը օլմագ միւհթին
մի տիր:

ՀԱՎԱՍՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻՐԻԿԻԱ

Էրմէնի Պատրիարք Օրմանեան
4-5 կիւնտէն պէրու մէմուրիյէթնէ
տէվամ իթմէյօր: Երլտըղա իթ-
միշ օլտըղը միւրաճաթթընն սէ-
մէրէսիգ զալմըշ վէ էրմէնիքէրէ
գարշը թէշքիլգաթ տահա արթ-
մըշ օլմասը ճիհէթլէ Բաթրիգանէ
տաիլէրինտէ տախի էնտիշէ հիւ-
քիւմ իթմէքտէ տիր:

— Արնավուտ պէլիկինի. տէ-
րէօտէ իթմէք զայրէթինտէ պու-
լընան բըշնա Գասթրիօթի էվիլ-
քի կիւն Պուքընէն Եէթիշիշ վէ
օրանն Ալպանիա գօմիթլէրի
Թարաֆընտան ֆէվգէլտտէ թալիւմ
վէ թալիթլէ գապուլ օլընմըշ
տըր: Միւմաթլէհին Սօֆիայա տա-
խի կէլէճէկի մուգարէր օլուպ,
պուրտա Մաքէթնիա գօմիթլէ-
սի իլէ իսթիշարէ իտէճէք իմիշ:

— Իսլամ Արնավուտարը Սու-
լթանա պիր մահլէր կէօնտէրուպ,
Ալպանիայա մուլթարիլէթ Եա-
խօտ պիր նէվ օրօնօմի վէրիլմէսի-
նի իտտա իթմիշ վէ աքսի հա-
լինտէ ըսեանա զալգըշաճաղարընը
անլիւմըշ օլտըղարընը պուլկար
կազմէթալարը Եալմըշ տըր:

— Յրանսըղ տէվլէթի՝ էրմէնի
բէրվէրան թարաֆընտան օլընան
միւրաճաթ իւզլէրինէ, Մուշա
պիր գօնսուլուս մէմուրը կէօնտէր-
միշ տիր: Էրմէնիստանն տիկէր
պազը թարաֆլարընա տախի գօն-
սօլոսահէլէր թէսիսի իլէ հիւքիւ-
մէթին հարէքէթի վահշիանէսինի
թէազըղ վէ մէլալիւմ ու մուգա-
թէլէի մէնն իթմէյէ չալըշաճագ
տըր:

Րուսիա տախի թիւրքիտալա-
զըմ կէլէն շէհիլլէրէ Եէնի գօնսօ-
լոս մէմուրլարը իզամ իտէճէք ի-
միշ:

— Պէրլինտէ Մ. Է. Պէրնսթէյն
նամ պիր մէպուս «Էրմէնիստան
վէ Էվրոպանը պրօլարը» իւզէ-
րինէ պէլիղանէ պիր նուլթ իրա-
թիմիշ օլուպ, էրմէնի գըրկընլա-
րընտան պահս իթմիշ վէ Էվրոպա
տէվլէթլէրինին մէսուլիյէթինի
կէօսթէրմիշ տիր:

Օրատա հազըր պուլընան 3,500
քիշի պիլ իթմիթագ Էրմէնի միւ-
լէթինին իսթիլաւս վէ մուհաֆա-
զասը իշիւն տէվլէթլէրէ իսթիւպ
պիր գարաւնամէ գալէմէ ալմըշ-
լար տըր:

— Վարնանըն սապըղ աքէրիյէ
գօմանտանը միւրալայ Եանքօվ
խալը վագըթտան պէրու սէլքի
ասքէրիյէտէն իսթիֆա իթմիշ ի-

տի: Պու կիւնլէրտէ կէզէն շայէա
թա կէօրէ, մէրգում 300 քիշի
միւլթէճալիգ պիր գուվլէթլէ Մա-
քէթնիայա կէշմիշ օլարագ, Բի-
րին Բլանինա նամ պալգանտա
ըսեան պարեաղըն տիրմիշ վէ
պիւթիւն Մաքէթնիա Պուլկար-
լարըն իսթիւպ պիր պէյաննամէ
նէշրի իլէ՝ ումուլէն ըսեանա տա-
վէթ իթմիշ:

ՐՈՒՄԱՆԻԱ

Երմէնի հիւքիւմտարը Գրալ
Եօրկի շու կիւնլէրտէ զայրը Բէմի
սուրէթտէ Բուժանիայա կէլուպ,
Պուքընէն ուզրամագսըղըն Սէ-
նաիտէ Գրալ կարօլ իլէ կէօրիւշէ-
ճէք, վէ պու Էսնատէ Աւստրիա-
նըն էրքեանը հարպ Բէյիսի վէ
սայիր պազը պէօյիւք զապիթլէր
Սէնաիտէ պուլընուպ, Գրալլար իլէ
սուրէթի խաֆիյէտէ իսթիշարէ
իտէճէք օլտըղլարընը Նօվիկի Եալ-
մըշ տըր:

ՐՈՒՍԻԱ

Իթալիա Գրալը Բէթրապուրկը
տախի կէզուպ, էրթէսի կիւնիւ
թէքրար Բէթէրհօվա ալտէթ իթ-
միշ տիր:

— Գրագօվաք, Էքաթէրինօս-
լալաքա վէ Բօլմալաքա վիլայէթ-
լէրինտէ թէտգըգաթ իճրա իթմէք
իշիւն Ջար Բրէնս Մէշէրսքի
միւլթէթլէրի նուպ իթմիշ տիր:
Մէշքիւր վիլայէթլէրտէ վուզու
պուլան սօն իսթիլալարըն սէ-
պէպի վէ Էհալինին արգուլարընը
անլամագ իշիւն միւլարիլէյհ Բրէնս
հէր սընքֆ Էհալի իսթիլան ի-
տէրէք րաթօրթընը Ջարա թագ-
տիմ էյլէյէճէք տիր:

— Գօթ թիւթլէթնըն րուս «Սի
նօղընա ճէվապ» նամ մէքտուպը-
նը պիթթէլ ճիւմէ Ալմանիտա
նէշր իտէն շալսըն ալէյհինէ ալ-
ման միւտտաի ումուլթի տալա
ալուպ, ճէլա գանուննամէսինին
շու մուտտէսի մուճիպ մուճէլա-
թընը թալէպ իթմիշ տիր:

«Հէր քիմքի ալէնէն Ալահա
գարշը ուլիսնալ ճէօղլարտէ, Եա-
խօտ Ալմանիտա թանըլըշ խրիս-
թիան լքիլիւլէրէ Եա մէզէպլէրէ
գարշը իթալէի լիւանտա պուլընը
իտէ, էն շօգ իւշ սէնէ մահպուսի-
յէթէ մահթիւմ օլուր»:

Ֆագաթ Լալթիկ ճիւնայէթ մահ-
քէմէսի միւլթէհիլլէրին պէրա-
թընա վէ մէշքիւր Բէսալէնին սէր-
պէսթ տաղըմասընա գարար վէր-
միշ տիր:

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ

Գրալ իտուարտըն կիւն կիւնէ
սըհէթ պուլմագտա օլտըղընը հէր
կիւնքի թէլէկուլֆար պիլտիրի-
յօր:

— Լօրտ Սալըղպրի վիլէլա
Բէյիսիկինտէն Նիհայէթ իսթիֆա
իտէրէք, քէօշէի վահտէթէ շէ-
քիլտի. պուլտան սօնրա նէֆու-

նին իսթրահաթընա պագաճագ
տըր:

Շիմտի վիւքէլա Բէյիսիկի Լօրտ
Մր. Արթըր Պալֆուր իհալէ օ-
լընմըշ տըր: Մր. Պալֆուր իւք
տէֆա մէճիսի մէպուսանա կիր-
մէսինտէ ալգըշարլէ գապուլ օ-
լընտը վէ պիր նուլթ իրաւոր իլէ
Սալըղպրիին տիրալթ ու մէ-
հարէթինի մէտ ու սէնա իթմի, վէ
ինկիլթէրանըն էվլէլքի բօլիթի.
գասը տէվամ իտէճէկինի պէյան
էլլէտի:

ՄԵԾ ՁՈՒԼԱՐԱՆ

Ի ԳԵՕՍՏԵՆՃԷ

Գործարանիս մէջ կը ձուլուին Եր-
կաթեայ, պղնձեայ եւ ուրիշ մետաղ-
ներէ եկեղեցւոյ մեծ ու փոքր զան-
գակներ, երկրագործական եւ այլ
մեքենաներու կտորներ, եւ կը շին-
ուին այս վերջիններուն յատուկ դա-
նակներ, կառքի անիւներու պոլշեր
(7էն մինչեւ 13 թիւ), մեքենաներու
կրակարաններու կաշկարաններ, որոնց
պատրաստել ալ կը գտնուի: Վերջապէս
մեքենական ու եւ գործիքի պէտք
ունեցողներ կրնան գիմել մեր հետեւ-
եալ հասցէին, վստահ ըլլալով թէ
յանձնարարութիւնք անմիջապէս կը
գործադրուին գերաժառանգի գնե-
րով:

Հասցէ

Արշակ Կ. Hovhannesian
Fabrique des cloches
Obor nou № 41 Constanta

ԾԱՆՈԹ. — Այս գործարանը կը
ֆինտէ հայ աշակերտներ որոնք փա-
րաք ունենան լաւ արհեստ մը սով-
որելու:

ԾԱՆՈԹՈՒՄ

Գիր/եր, Թերքեր եւ Մանուցումներ

Կը ծանուցանենք արգոյ հայ հասա-
րակութեան որ երկար առեւէ ի վեր
մեր յարաբերութիւններ շտկած ենք
թէ՛ հայ եւ թէ՛ օտար նշանաւոր գրա-
վաճառանոցներու հետ, աշխարհի ա-
մէն կողմերէ: Կը հայթայթենք ու եւ
գիրք կամ թերթ՝ ու եւ լեզուով, ո
եւ է հեղինակութեամբ ու եւ նիւթի
վրայ, եւ ու եւ գունով, ծանուցում-
ներ կընդունենք բոլոր լեզուներով:

Մեր Հասցէն

M. M. Karagavoorian & Co.
Importers and Manufacturers, Books Pe-
riodicals and Novelties, P.O. Box 330
Chicago, U. S. A.

ԹԱՏՐՈՆ ՊՕՐԻՍ

«Վէսէլլօ» Հայ գերասանական խումբը
պիտի ներկայացնէ այս երեկոյ ժամը
9ին «Կիւլաբար Ոճրագործ» թատեր-
գութիւն 3 արար:

Երգ եւ պար Օր. Բօղալի եւ Գ. Գ.
Թակոբեանի կողմանէ:

Միծաղաշարժ զաւեշտ 2 արար:

Կիրակի գիշեր, պիտի ներկայացնէ
«Փառուս» ողբերգութիւն 4 արար 2
պատկեր:

Երգ եւ պար ՊԱՐ.
Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը:

Одговорникъ Н. Драгулевъ

Печ на Хр. Н. Войниковъ—Варна